

Karvinské spolky se bouří: Obří průmyslová zóna nepatří do srdce staré Karviné

Karviná, 5.10.2023 - Na dohled od šikmého kostela, v samotném srdci staré Karviné se má stavět obří průmyslová zóna o rozloze 400 000 čtverečních metrů. Developerská firma Panattoni, která areál koupila od Bakalovy společnosti Asental, uvádí, že půjde o výrobu s přidanou hodnotou, specializuje se však spíše na sklady a logistická centra. To se nelíbí místním spolkům, které se léta snaží o obnovu poddolovaného území Karviné. Záměr kritizuje také autorka knižního bestselleru *Šikmý kostel* Karin Lednická. Ve hře je totiž právě území plné zeleně, které má největší potenciál pro rozvoj cestovního ruchu a rozléhá se mezi třemi nejhodnotnějšími památkami v pohornické krajině - doly Barbora, Gabriela a proslulým kostelem sv. Petra z Alkantary. Odpůrci přijdou vznést své námítky k chystané změně územního plánu, která má stavbu umožnit, v pondělí 9. října v 15:00 hodin do budovy Magistrátu města Karviné.

“Už dnes ke kostelu a přilehlým důlním areálům přijíždí tisíce lidí, zájem o komentované prohlídky je veliký. Ve strategickém plánu města Karviná se dočteme, že má město usilovat o zařazení krajiny ztraceného města v Karviné - Dolech mezi světové kulturní dědictví UNESCO. Kromě toho se zde nacházejí pozůstatky tří pracovních táborů, kde za 2. světové války umírali lidé. Vedení Karviné teď ale plánuje změnit územní plán a jít opět na ruku společnosti Asental. Připomeňme, že rozsáhlé pozemky na Karvinsku získala Bakalova společnost jejich vyvedením z OKD. Pohornickou krajinu staré Karviné máme obnovit pro lidi, ne ji znova “vytěžit” a obětovat zájmům průmyslu,” vysvětluje krajská zastupitelka a spoluzakladatelka spolku S.O.S. Karviná Zuzana Klusová.

“Území původní Karviné má velkou historickou a kulturní hodnotu, která je dána krajinou, která se zde vytvořila v důsledku důlní činnosti od 19. století. Takto vytvořená industriální krajina nemá co se rozsahu a dochovanosti týká obdobu nikde jinde v Česku. Hodnotu zdejší lokality potvrdily rovněž odborné studie, které zde probíhaly od roku 2021, kdy došlo k uzavření posledních karvinských dolů. Jednalo se o vyhotovení pasportu dochovaných kulturně historických hodnot a leteckého laserového skenování území, který zadala v roce 2022 společnost Moravskoslezské Investice a Development. Výsledkem studií bylo definování čtyř hodnot území původní Karviné: 1) již zmíněná hodnota jedinečnosti, 2) hodnota urbanistická a architektonická, 3) hodnota paměti místa - nachází se zde nejen památky na oběti důlních neštěstí, ale také pozůstatky zajateckých táborů a táborů nucených prací pro Židy za 2. světové války a 4) hodnota archeologická. K poslednímu bodu lze ještě dodat, že od roku 2019 je část původní Karviné, a to zrovna lokalita vymezena pro průmyslovou zónu, vedena jako jako území s archeologickými nálezy I. kategorie, což aktuální územní plán ani jeho připravovaná změna nereflkuje,” upozorňuje historik a člen spolku S.O.S. Karviné Radim Kravčík

Průmysl nebo cestovní ruch a příroda? To je, oč tu běží!

Místní spolky zdůrazňují, že se nesnaží bránit vzniku moderních průmyslových areálů, upozorňují ale, že v okolí už je brownfieldů několik a tato lokalita je příliš cenná, než aby zde vyrostly nevhledné haly. Veolie má v těsné blízkosti postavit kotelnu na spalování 150 tisíc tun plastového odpadu v podobě TAP, na nedalekém dole Lazy i na dole 9. květen se plánuje také odpadové centrum, v okolí mají na Křemenci a Bonkově brzy vyrůst pro změnu obří oplocené solární parky Zdeňka Bakaly, vedle dolu Barbora provozuje recyklační středisko Ridera. Místní se proto ptají, jestli průmyslu a zátěže pro životní prostředí není v pohornické krajině Karvinska už příliš.

V kontrastu s tím se má investovat přes půl miliardy z Fondu spravedlivé transformace do rozvoje cestovního ruchu na nedalekém dole Gabriela. Důl se má proměnit v návštěvnické centrum, kam se mají sjíždět lidé z širokého okolí na nejrůznější akce nebo třeba za návštěvou unikátní audiovizuální expozice, která představí příběh zaniklé Karviné. Z Gabriely měla vést přírodou cyklostezka k dolu Barbora, další unikátní industriální památce.

Mezi velké odpůrce záměru patří spolek Stará Karviná, který působí v pohornické krajině a připomíná místním její pohnutou historii. *“Stavět v bezprostřední blízkosti kostela tak velký průmyslový areál je nesmysl. Sto padesát let trvající uhelná těžba se devastujícím způsobem projevila na krajině, zdraví obyvatel a životním prostředí vůbec. Lidé byli donuceni opustit své domovy, ale k tomuto místu si stále zachovávají velmi silný vztah, chodí sem trávit čas. V posledních letech se nejen kostel, ale celá stará Karviná stávají vyhledávaným cílem turistického ruchu. Přijíždějí zde nejen lidé z Karvinska, ale také ze zahraničí, včetně mezinárodních organizací zajímajících se o historii nacistických táborů, technické památky a pohnutou historii místa. Proto je alarmující, že by se toto území, pro širokou veřejnost nově objevené, s čerstvě zhojenou přírodou, mělo znovu stát cílem průmyslových záměrů, které nevyhnutelně povedou k opětovné devastaci regionu. Na území Karviné jsou mnohem vhodnější lokality pro případné průmyslové využití,”* dodává předsedkyně spolku Stará Karviná, která je také průvodkyní v Šikmém kostele, Tereza Ondruszová.

Karviná je z hlediska kvality životního prostředí dlouhodobě jedním z nejhůře hodnocených měst v celé České republice i v Evropě, což negativně ovlivňuje image města i kvalitu a délku života v něm. V případě uskutečnění záměru budou zlikvidovány desítky hektarů zelené plochy, průmyslový provoz přinese Karviné další ekologickou zátěž a změní také odtokové poměry v území, kde žijí chránění živočichové. Část areálu dolu Barbora a území se šikmým kostelem sv. Petra z Alkantary proto byly dosud v územním plánu řešeny jako občanská vybavenost, na niž navazovaly plochy rekreační zeleně. A to se teď má změnit.

“Je smutné, že Moravskoslezský kraj několik let s odborníky zpracovával koncepci rozvoje pohornické krajiny POHO 2030, abychom ji nakonec hodili do koše. Jen těžko se budou chtít lidé procházet nebo projíždět po cyklostezce mezi skladovými halami. Všechny tyto záměry představují další zátěž pro životní prostředí a jejich přínos pro Karvinou je slušně řečeno diskutabilní. Měli bychom rozvíjet i jiné stránky než jen průmysl. Nevím, zda to, co občané Karviné chtějí, je pracovat v montovných nebo skladech za nízké mzdy a žít dál ve znečištěném prostředí. Neprobíhá diskuze s občany a místními aktéry, tak zásadní změna územního plánu byla pouze vyvěšena na úřední desce, zřejmě aby se nikdo neozval. Teď rozhodujeme o tom, zda ve staré Karviné chceme rozvíjet cestovní ruch, chránit životní prostředí a zbytky pohnuté historie ztraceného města nebo jako tolikrát v historii necháme zvítězit zájmy průmyslové lobby. Právě jednostranná orientace na těžbu a návazný průmysl přitom region dovedla tam, kde dnes je,” doplňuje Zuzana Klusová.

“Pohornická krajina původní Karviné dnes dosahuje tak významných estetických, přírodních a vzdělávacích hodnot, že je pro mě nepochopitelné, že se plány rozvoje této krajiny nestaví právě na nich. Umístění velké průmyslové zóny do jádra této krajiny její jednotlivé hodnoty výrazně naruší a rozdrobí. Zejména krajinářsky cenný segment pramenné oblasti Karvinského potoka se zbytky rybníků, zarůstajícími stromořadími, mokřady a mozaikami luk se zachovalým tělesem báňské trati by bylo místo stavby výrobních hal vhodné chránit zpřístupnit a prezentovat,” potvrzuje kritické hlasy místních geograf Jan Lenárt, který se podílel na tvorbě transformačního programu POHO 2030.

I Karin Lednické, autorce románové kroniky Šikmý kostel, která se odehrává právě v původní zaniklé Karviné, přijde obrovská škoda, že v čerstvě zotavené zelené krajině někdo plánuje namísto podpory rozvíjejícího se turistického ruchu postavit plechové krabice: *“V podstatě se tím píše další vrstva historické křivdy. Mají se vykácet stoleté stromy v dochovaných alejích? Mají se zastavit všechny započaté ekologické i společenské ozdravné procesy? Opravdu chceme stavět fabriky na pozemku bývalého nacistického lágru? Ta lokalita není brownfield, jak se nám snaží namluvit účelově měněný územní plán, ale místo s ohromnou historickou, ekologickou a architektonickou hodnotou, které by si zasloužilo spíše pietu než zalití betonem. Proklamovaný záměr je pro mě nepochopitelný o to víc, že skutečné brownfieldy leží nedaleko - a v privatizaci je získal tentýž vlastník.*

Spalovna, montovna a teď Smart Park? Z historie území "Na Barboře"

Lokalita Na Barboře má bohatou historii. Vedení města Karviná zde v roce 2011 neúspěšně plánovalo postavit nejdříve obří spalovnu za 6 mld skrytou pod názvem KIC (Krajské integrované centrum pro zpracování odpadů). Po protestech ekologů a zamítnutí evropské dotace pak měla spalovnu nahradit průmyslová zóna Na Barboře, ministr financí Andrej Babiš ale odmítl, aby stát Bakalově firmě zaplatil za pozemky 200 milionů korun. Poslední záměr nese název Smart Park, i o tomto průmyslovém parku ovšem před časem náměstek Moravskoslezského kraje Jakub Unucka tvrdil, že nebude a nahradí jej tropický park EDEN Silesia. Měla to být právě lokalita Na Barboře, která vyšla z provedené analýzy jako jediná vhodná. Náhle však došlo k přesunu EDENU jinam bez zásadního zdůvodnění a je opět na stole plán výstavby obřích průmyslových hal v srdci pohornické krajiny.

Citace z hodnocení vlivu na Životní prostředí SEA str. 40 a 41

"Plocha Změny č. ZM5.07 představuje výraznou urbanizaci doposud nezastavěné krajiny mimo kontakt se zastavěným územím města i přes okolnost, že jde o návrh do území výrazně postiženého již ukončenou hornickou činností, poněvadž většina plochy zatím neprošla biologickou rekultivací. nelze vyloučit pravděpodobně rozsáhlejší terénní úpravy na vyrovnání pláň. Koncentrace objektů pravděpodobně většího měřítka s případnými technologickými celky s vertikální dominancí bude oproti využití areálem FVE generovat výraznější dopady do krajinného rázu. **Plocha bude na celé výměře generovat několikerý významný a nepříznivý až velmi nepříznivý vliv.**

...Jako výrobní plocha bude dále generovat nenulové emise znečišťujících látek do ovzduší a akustické emise, kromě stacionárních zdrojů těchto emisí lze předpokládat vzhledem k rozloze budoucího výrobního areálu výrazné navýšení obslužné dopravy oproti stávající situaci na přístupových komunikacích do prostoru budoucího areálu ve spojení se vznikem hlukové zátěže a ovlivnění kvality ovzduší z liniových zdrojů. **Nelze v této souvislosti vyloučit i dopady do ochrany veřejného zdraví a obyvatel.**

Odkaz na kompletní materiály ke změně územního plánu:

<https://www.karvina.cz/magistrat/uzemni-plan-karvine-zmena-c-5>

Kontakt:

Zuzana Klusová

M: 737480813

E: zuzanaklusova@gmail.com

X: @ZuzkaKlusova